

који су остварили запажене резултате својим досадашњим радом о нашем рату и револуцији, вјерујемо да би и резултат био другачији. У сваком случају, још једном треба

размислити о потреби да се оваквим радовима покушају чак и коначно ријешити питања о којима се води научни дијалог.

Зоран Лакић

Мишо Лековић: *БИХАЋКА ОПЕРАЦИЈА 1942*, Војноисторијски институт, Београд 1972, стр. 261.

У издању Војноисторијског института недавно је изашла монографија *Бихаћка операција* од Миша Лековића. То је једна од монографија из едисије „Ослободилачки рат народа Југославије 1941—1945“ које Војноисторијски институт припрема и издаје с циљем да се научно обраде најкрупнија војна дјјства Народноослободилачке војске Југославије у току прошлог рата и на тај начин пружи неопходна грађа за синтетичку обраду историје народноослободилачког рата. Уједно монографија *Бихаћка операција* је у неку руку наставак монографије истог аутора *Офанзива пролетерских бригада у лето 1942*, у којој је детаљно и врло документовано описан поход групе пролетерских и ударних бригада, са Врховним штабом на челу, са тремеће Црне Горе, источне Босне и Херцеговине ка западној Босни, који је отпочео у другој половини јуна 1942. године и који у ширем смислу обухвата и догађаје које је донијела тзв. бихаћка операција.

Брз и снажан продор пролетерских и ударних бригада у Босанску крајину и Далмацију позитивно је утицао на развој партизанског покрета у читавој области на правцу кретања бригада. Спајање бригада с крајишким и далматинским партизанским јединицама довело је до снажног полета ослободилачке борбе у тим крајевима. Ослобођен је велики број градова, а били су угрођени и гарнизони на далматинској обали и у долинама Врбаса, Уне и Сане. Народноослободилачки покрет је ојачао и у сусједним областима Хрватске и у Словенији. Било је само питање дана када ће се ослобођена територија западне Босне и сусједних области спојити и знатно увећати слободна територија у западним крајевима земље, што је требало даље да отвори пер-

спективу поновног јачања народноослободилачког покрета и у источном дијелу Југославије, у којем су окупатори и њихови сарадници привремено водили главну ријеч. Управо у тренутку када се сматрало да су сазрели услови за спајање слободних територија западне Босне и Хрватске и за чврсто повезивање њихових јединица, дошло се на мисао о једној крупнијој операцији против непријатељских упоришта у долинама Уне и Коране којом је овај задатак требало остварити, на мисао о бихаћкој операцији, која је заправо предмет посебне студије друга Лековића и на коју овом приликом указујемо.

Тематски оквир монографије *Бихаћка операција* није нарочито велики јер се у њој обрађују дјјства крајишких и хрватских партизанских јединица у једној операцији која је обухватала подручје у захвагу Уне и Коране и која је трајала свега двадесетак дана новембра 1942. године. Па ипак — како је аутор у предговору своје књиге констатовао — значај те операције тако је велики да се она с пуно разлога и оправдања наметала историографији, тражећи да буде што исцрпније обрађена. И заиста у личности Лековића она је нашла обрађивача, који је врло документовано и исцрпно расвијетлио све њене компоненте, почев од рађања и сазријевања одлуке о операцији, па преко припрема за њено извођење до завршних борби. Користећи се свом расположивом архивском грађом и богатом литературом аутор је значајну пажњу посветио опису рада штабова, исцрпној дескрипцији и реконструкцији војних дјјстава, анализама, оцјенама и закључцима. Монографија Лековића је уствори детаљна историја операције која је представља-

ла важну карику у читавом ланцу операција које су чиниле епоху у развоју народноослободилачког рата у Југославији. Бихаћка операција је највећа од свих операција које су партизанске снаге до тада извршиле на тлу Југославије. Она је подразумевала заузимање Босанског Грахова, затим заузимање Бихаћа и најзад разбијање читавог низа непријатељских посада у Книнској и Цазинској крајини, у Банији и на Кордуну, све до Карловца и Сиска. С обзиром да је Бихаћ био главно непријатељско упориште на овом простору, и да је борба за заузимање Бихаћа унапријед обећавала највећи напор то је читава операција у ширем смислу добила назив *Бихаћка операција*. У њој је било ангажовано осам бригада: 5 крајишких (1, 2, 3, 5. и 6. крајишка) и 3 хрватске (2. личка, 4. кордунашка и 8. банијска), које су укупно бројиле близу 9000 бораца, наоружаних са 6789 пушака, 328 пушкомитраљеза, 51 митраљезом, 15 минобацача, 8 топова, 1 бацачом пламена, 547 револвера и већим бројем ручних бомби. Непријатељске снаге чинили су усташи. У самом Бихаћу и ближој околини било их је око 4100. У рејонима близу просторије на којој је извођена бихаћка операција налазиле су се јаке окупаторске снаге: главнине двију њемачких и 4 италијанске дивизије, као и око 30 домобранских и усташких батаљона, али те снаге, захваљујући брзој и прикривеној концентрацији партизанских јединица према главним објектима напада као и још неким околностима, нијесу ступиле у дјелство против партизанских снага ангажованих у бихаћкој операцији.

Аналогно ауторовој замисли о комплексној обради свих елемената и околности у вези са извођењем бихаћке операције, књига *Бихаћка операција*, не рачунајући кратак предговор и увод, подијељена је на три главе, а свака глава опет на по неколико одјељака и пододјељака. У првој глави, која носи општи назив „Припреме за извођење бихаћке операције“, изложени су војни и политички разлози за предузимање бихаћке операције, при чем је аутор посебну па-

жњу поклонио решпектовању од стране Врховног штаба предлога и мишљења Оперативног штаба за Босанску крајину и Главног штаба Хрватске, затим се говори о непосредним припремама за извођење операције, о разради плана и организовања садјејства и најзад о ситуацији код непријатеља у Бихаћу и његовој широј околини. Друга глава посвећена је борбама за заузимање Бихаћа и упоришта његове спољне одбране. Пошто је описано како је извршено изоловање Бихаћа од сусједних гарнизона, прелази се на описивање непосредних борби за заузимање града, прво борби извршених ноћу 2/3. и у току 3. новембра у којима су партизанске јединице ослободиле источни дио града и запосјеле јужне прилазе граду, а затим борби у току ноћи 3/4. и 4. новембра, које су крунисане потпуним ослобођењем Бихаћа и протјеривањем остатака потученог непријатеља ка Цазину. Најзад, трећа глава књиге посвећена је борбама за ослобођење цазинске крајине, Баније и Кордуна и стабилизовање фронта у долинама Купе, Уне и Саве, да би на крају књиге била дата закључна оцјена о значају бихаћке операције.

Књига је снабђена са неколико карата и скица и неколико фотоса у прилогу, што све омогућава да се у великој мјери текст приближи читаоцу, који је иначе писан концизно, одмјерено, прегледно и истовремено са богатом научном апаратуром. Књига је посебно интересантна са становишта војне историографије и анализе војних искустава НОР-а. Због тога ће, увјерени смо, бити читана не само од стране војних стручњака и историчара, него и од стране ширег круга читалаца.

Књига је снабђена и са регистрима личних имена, географских назива, и војних јединица, установа и појмова, а приложен је и списак извора и литературе, који свједочи са своје стране о богатој документационој основи ове запажене публикације.

Ђ. Вујовић